

Nr 3.

Av herr von Heland m. fl., om utfärdande av föreskrifter rörande ursprungsbeteckning för importerade lantmanna- och trädgårdsprodukter.

I anledning av väckta motioner upptogs frågan om ursprungsbeteckning vid import av trädgårds- och lantmannaprodukter till prövning av 1930 års riksdag. I en motion i andra kammaren (nr 127) av herrar Magnusson i Skövde och Ernst Aronson hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utfärdande av en förordning, vari bestämdes, att då importerade äpplen, färsk potatis, tomater, gurkor, meloner, blomkål och sallad salubjödtes, varupartiet ifråga skulle vara försett med i ögonen fallande skylt med orden »utländsk vara» samt att vid all partiförsäljning av dylika produkter å fakturan skulle angivas, att varan ifråga vore utländsk.

Vid 1930 års riksdag väcktes vidare av herr Petrus Nilsson m. fl. i första kammaren och herr Olof Olsson i Kullenbergstorp m. fl. i andra kammaren tvenne likalydande motioner (I: 3 och II: 5), i vilka önskemål beträffande märkning av importerade lantbruksprodukter och därmed jämförliga varor framfördes. Motionärerna erinrade om att frågan om ursprungsbeteckning för importerade industrivaror vid flera tillfällen varit aktuell samt framhöll, att det borde vara minst lika stort nationellt intresse, att importerade jordbruksalster icke utbjödtes som svenska. Parollen »köp svenska varor» vore icke mindre behjärtansvärd i fråga om livsmedel än i fråga om industrivaror, och givetvis låge under kraven på ursprungsbeteckning en önskan att vinna ökad avsättning för inhemska produkter. Vad konsumenterna beträffar, borde det i synnerhet ligga i deras intresse att få veta, vad slags livsmedel de köpte.

Efter att ha anfört ett flertal exempel på utomlands gällande föreskrifter rörande ursprungsbeteckning bland annat för importerade jordbruksalster framhöll motionärerna, att ifrågavarande system tydligen vore avsett som skydd för inhemsk näringsverksamhet. För livsmedel syntes ursprungsbeteckningen vara av särskilt stort värde, därför att de på grund av sin ömtålighet lätt toge skada av långa transporter, lagring m. m., vilket gjorde, att importerade varor, även då de ursprungligen varit av lika god kvalitet som de svenska, ofta bleve försämrade, innan de nådde konsumenterna. Både producenter och konsumenter hade rättighet att fordra, att ursprunget klart angäves. Mellanhänder skulle efter införandet av märkningstvång icke längre, såsom nu stundom torde ske, kunna utgiva billigare importerad vara som svensk, och ej heller vore det möjligt att härifrån exportera undermåliga utländska produkter under svensk skylt och dymedelst skada Sveriges anseende som exportland. Här förefunnnes en möjlighet att gynna svensk näringsverksamhet utan att träda några berättigade intressen för när, och det låge i öppen dag, vilken betydelse det skulle ha för vårt jordbruk i dess nuvarande vanskliga läge, om förbrukningen av svenska livsmedel kunde kraftigt ökas.

Motionerna utmynnade i en hemställan om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utfärdande av bestämmelser om märkningstvång för importerade lantbruksprodukter och därmed jämförliga varor.

Motionerna remitterades till jordbruksutskottet, som lät införskaffa yttranden över desamma från lantbruksstyrelsen, kommerskollegium och generaltullstyrelsen.

Lantbruksstyrelsen framhöll härvid bland annat, att man i vårt land, i likhet med vad som skett i många andra länder, i åtskilliga fall beaktat konsumenternas rättmätiga intresse att erhålla kännedom om salubjudna varors ursprung, ett intresse som även berörde producenterna av ifrågavarande varor, i det ökning i avsättningen av dylika inom landet framställda varor kunde inträda. Styrelsen uttalade, att gällande märkningstvång beträffande vissa utländska varor torde kunna utvidgas att omfatta flera varuslag, men betonade samtidigt, att eventuella bestämmelser i ämnet icke borde givas en så vidsträckt omfattning, att de blevo svåra att genomföra. I den mån ett effektivt märkningstvång för ytterligare jordbruksprodukter av utländskt ursprung läte sig genomföra, hade styrelsen intet att däremot erinra.

I kommerskollegii utlåtande återgavs yttranden över motionerna I: 3 och II: 5, som inhämtats bland andra från vissa handelskamrar och vari särskilt framhölls, att det i motionerna använda uttrycket »lantbruksprodukter och därmed jämförliga varor» vore alltför omfattande och obestämt för att kunna användas i en lagstiftning å ifrågavarande område. En sådan lagstiftning måste därför föregås av noggrann utredning och urval. I ämbetsverkets eget yttrande underströks ävenledes, att stadgande av generellt märkningstvång för alla jordbruksprodukter, som importerades, icke borde ifrågakomma. Enligt kollegii mening borde i varje särskilt fall noggrann undersökning verkställas för utrönande av om åtgärden ifråga kunde anses vara påkallad och till gagn för de svenska odlarna utan att samtidigt menligt påverka andra berättigade intressen. Ämbetsverket föreslog därför hemställan till Kungl. Maj:t om utredning angående behovet och lämpligheten av ett utsträckt märkningstvång beträffande importerade jordbruksprodukter.

Generaltullstyrelsen anförde att bestämmelserna om märkning i samband med import i stor utsträckning måst kompletteras med bestämmelser avseende handeln inom riket, vilket givetvis sammanhänge med svårigheten att märka olika importvaror av ifrågavarande slag på ett sätt, som innefattade garanti för att märkningen jämväl komme under de svenska köparnas ögon. Denna svårighet gjorde sig särskilt gällande ifråga om sådana produkter som potatis och trädgårdsalster. Överhuvud torde det i motionerna avsedda syftet, såvitt anginge lantbruksprodukter i allmänhet, allenast ofullständigt kunna tillgodoses genom bestämmelser om märkning i samband med införseln. Styrelsen erinrade även om de olägenheter ur samfärdselns synpunkt, som kunde vara förenade med restriktiva införselsbestämmelser, i den mån sådana i särskilda fall föranledde uppehåll vid tullklareringar, särskilt vad anginge lättfördärligt gods. Även generaltullstyrelsen ansåg en ingående utredning böra föregå utfärdandet av bestämmelser i förevarande syfte samt framhöll därjämte, att

därest bestämmelser i ämnet ansåges böra meddelas, särskilt avseende därvid borde, på sätt jämväl förutsattes i motionen II: 127, fästas vid åtgärder för angivande av ursprunget i samband med handel inom riket.

Enligt jordbruksutskottets utlåtande (nr 58) i ämnet vore det önskvärt, att köpare av importerad vara erhöles kännedom om varans ursprung. För sådant ändamål skulle emellertid antingen märkning vid importen eller särskilda åtgärder vid salubjudandet erfordras. Vad lantmannaprodukter beträffade, gällde redan i vissa fall märkningstvång. Ifråga om en hel del dylika produkter uppstode dock svårighet att direkt å varan anbringa märke, och det vore ej utrett, huruvida märkning av andra lantmannaprodukter än de redan märkta kunde utan olägenhet genomföras på ett sätt, som innefattade garanti för att märkningen observerades av köparen. En undersökning i sådant hänseende borde emellertid äga rum.

Den ifråga om trädgårdsprodukter väckta motionen åsyftade åtgärders vidtagande för ursprungsbeteckning i samband med handeln inom riket. Denna fråga vore föremål för utredning av Kungl. Maj:t, och det syntes härvid böra tagas under överbägande, om ej ett liknande förfaringssätt lämpligen borde tillämpas beträffande lantmannaprodukter.

Utskottet hemställde därför, att riksdagen i anledning av motionerna I: 3, II: 5 och II: 127 måtte anhålla, att Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning rörande införande — utöver vad som redan nu gällde — av föreskrifter om ursprungsbeteckning av importerade lantmanna- och trädgårdsprodukter samt därefter vidtaga åtgärder, vartill en dylik utredning kunde giva anledning.

Vid frågans behandling i riksdagen bifölls utskottets förslag, och till Kungl. Maj:t avläts följaktligen skrivelse (nr 235) av det innehåll, som utskottet förordat.

Genom skrivelse den 8 augusti 1930 anbefalldes Kungl. Maj:t Jordbruksutredningen att inkomma med yttrande i märkningsfrågan.

Av den företagna undersökningen fann Jordbruksutredningen att synnerligast inom producentkretsar ett livligt och omfattande intresse råder för införande av ursprungsbeteckning ifråga om vissa importerade slag av lantmanna- och trädgårdsprodukter samt fisk. Ifrågavarande intresse grundar sig givetvis till stor del i producenternas förhoppning, att åtgärder av berörda slag skulle vara ägnade att bereda viss lättnad i den ofta hårda konkurrensen med de utländska produkterna. Det hade emellertid även framhållits såsom ett konsumentintresse att erhålla kännedom om de utbudna varornas ursprung, helst som utländska produkter av lägre kvalitet än svenska ej sällan salufördes som svenska och med tillämpning av högre priser, än som motiverades av marknadsläget för förstklassig vara.

Jordbruksutredningen anslöt sig för sin del principiellt till berörda grunduppfattning. Det måste, framhölls i betänkandet, för det första te sig som ett rättmätigt och billigt krav, att konkurrensen inom landet från utländska produkter skall ske under lojala former. Då den verkställda utredningen givit vid handen, att mycket härutinnan brister, i det utländska produkter, då det ligger i säljarens intresse, ej sällan utgivas för svenska, måste alltså åtgärder mot

sådant missbruk tydligen anses erforderliga. Ifrågavarande tillvägagångssätt innebär nämligen ett otillbörligt utnyttjande av den uppskattning hos allmänheten, som de svenska produkterna kunnat förvärva, samt skadar de inhemska producenternas intressen såväl genom illojalt intrång på marknaden som genom att inge den köpande allmänheten en falsk uppfattning om kvaliteten hos svenska produkter. För att motverka dessa missförhållanden anser Jordbruksutredningen föreskrifter rörande ursprungsbeteckning eller märkning av importerade produkter utgöra ett lämpligt medel.

Genom åtgärder av anförda slag torde emellertid fördelar kunna vinnas för den inhemska produktionen av livsmedel även i andra hänseenden än de nyss berörda. Härvid syftas för det första på den ökade efterfrågan å förstklassiga svenska produkter, som torde kunna förväntas, därest köparna erhålla möjlighet att skilja dem från utländska, ävensom på de förutsättningar för en högre prissättning å de inhemska produkterna, som härmed skulle uppstå. Ur produktionens synpunkt skulle det jämväl innebära en vinst, att den allmänhet, som med behjärtande av de svenska producenternas intressen önskade förvärva inhemska varor, erhöle säkerhet för att vad som utgives som svenskt också är svenskt. Beredandet av sådan säkerhet torde få anses såsom en nödvändig förutsättning för att propagandaarbetet för svenska produkter skall kunna bära avsedd frukt. Slutligen må framhållas, att ursprungsbeteckningen genom de med densamma förenade, handeln åvilande olika skyldigheterna i praktiken torde komma att utgöra ett hämmande moment i avseende å importen och såmedelst även i förevarande avseende befrämja avsättningen av inhemska produkter.

De fördelar i olika hänseenden, som genom införandet av ursprungsbeteckning synas stå att vinna ur produktionens synpunkt, torde i stort sett vara förenliga eller sammanfallande med konsumtionens intressen. Vid inköp av livsmedel liksom av andra varor torde såsom köparens främsta önskemål gälla, att för det betalade priset produkter av högsta möjliga kvalitet erhållas. Sagda önskemål blir tydligen icke uppfyllt, om till samma pris, som gäller för en förstklassig inhemsk produkt, en till kvaliteten underlägsen utländsk vara inköpes, i tro att den är svensk och av prima kvalitet. Ursprungsbeteckningen torde få anses ägnad att skydda konsumenten mot risker av antydda slag, i det att densamma bör bereda denne förbättrad möjlighet att bedöma produktens värde samt kan väntas åstadkomma en differentiering av priserna ifråga om de inhemska och utländska varorna, så att marknadspriset bättre anpassas efter respektive varors kvalitet. I den mån ursprungsbeteckningen skulle bidra till en förbättring av avsättningsmöjligheterna för inhemska produkter och bereda producenterna ökat ekonomiskt utbyte av sin näring, synes även en sådan utveckling förenlig med konsumentintresset, enär en ökning av jordbrukets och dess binäringars köpkraft naturligen bör bidra till att förbättra utkomstmöjligheterna för det stora flertalet konsumenter.

Med avseende på importverksamheten och annan handelsrörelse skulle de med ursprungsbeteckningen förenade praktiska anordningarna tydligen innebära vissa nytillkommande arbetsuppgifter. Dessa torde dock icke bli av sådan omfattning, att de kunna nämnvärt inverka på handelns omkostnader

eller varupriserna. Framhållas bör dessutom, att ursprungsbe-teckningen även ur handels synpunkt synes erbjuda vissa fördelar. För den lojala handelen måste det sålunda exempelvis utgöra ett viktigt önskemål, att försäljning av utländska varor som svenska förhindras, då dylikt tillvägagångssätt givetvis strider mot den lojala handels intressen samt skadar handelskårens anseende. Även såtillvida synas föreskrifter angående ursprungsbe-teckning kunna gagna handelen, att handelsidkarna själva, särskilt detaljisterna, härigenom beredas möjlighet att säkrare överblicka kvaliteter och värdet av de för återförsäljning inköpta produkterna.

Jordbruksutredningen fann alltså i princip en utvidgning av ursprungsbe-teckningen ifråga om importerade livsmedelsprodukter av de slag, som i det föregående behandlats, lämplig och fördelaktig såväl ur produktionens och konsumtionens som i viss mån även handels synpunkt. Härmed har Utredningen emellertid icke velat uttala, att ursprungsbe-teckning bör införas över hela linjen beträffande ifrågavarande produkter. Tvärtom är det Utredningens uppfattning, att anförda åtgärd icke är lämplig eller behövlig i avseende å vissa importvaror och att dess genomförande därför bör föregås av noggrann prövning från fall till fall beträffande de slag av produkter, som skola underkastas bestämmelserna ifråga.

Berörda prövning synes böra utgå från vissa allmänna grundsynpunkter i avseende å ursprungsbe-teckningens lämplighet, nytta och behövlighet. Såsom en sådan synpunkt vill Jordbruksutredningen först framhålla, att ursprungsbe-teckning icke för närvarande synes äga någon viktigare uppgift att fylla ifråga om importvaror, som uteslutande eller i allt väsentligt förbrukas som råvaror av industriella företag, enär vederbörande företag i sådana fall av-siktligt torde anskaffa den utländska varan och alltså icke kan sväva i okunnig-het om dess ursprung. Visserligen skulle kunna ifrågasättas att ursprungsbe-teckna de av dylika importvaror framställda produkterna, i vilket fall ur-sprungsbe-teckning även å råvaran måhända kunde bliva behövlig, men Jord-bruksutredningen hade icke i detta sammanhang ansett sig böra ingå på här berörda spörsmål. Härvid må framhållas, att ifråga om tillverkningen av vete- och rågmjöl användningen av utländska råvaror reglerats i samband med gäl-lande inmalningsföreskrifter samt att liknande reglering beträffande använd-ningen av utländsk havre vid tillverkningen av havregryn av Jordbruksutred-ningen förordats i dess till Kungl. Maj:t den 29 december 1930 överlämnade förslag beträffande åtgärder för ökad användning av svensk havre vid nyss-berörda tillverkning.

Jordbruksutredningen var vidare av den uppfattningen, att man bör framgå med försiktighet ifråga om ursprungsbe-tecknings införande, då det gäller varu-slag, beträffande vilka tveksamhet kan råda, huruvida vårt land äger egen produktion av lika hög kvalitet som den utländska. För att den inhemska pro-duktionens intressen skola kunna främjas genom ursprungsbe-teckning måste nämligen anses gälla såsom ett grundvillkor, att berörda produktion kan erbjuda varor, som i kvalitetshänseende äro överlägsna eller åtminstone fullt jämförliga med de importerade. Skulle motsatsen vara förhållandet, kunde ursprungs-

beteckningen tydligen lätt få karaktären av reklam för de utländska produkterna, vilken eventualitet givetvis bör undvikas.

Även med hänseende på varor, av vilka den inhemska produktionen är relativt obetydlig i förhållande till förbrukningen och tillgången å marknaden därför huvudsakligen består av importvaror, synes ursprungs-beteckning mindre ändamålsenlig. Det kan i dylika fall anses gälla, att allmänheten vant sig att inköpa produkterna ifråga utan att fästa avseende vid ursprunget och är fullt medveten om att de salubjudna varorna vanligen äro utländska. Under sådana förhållanden skulle föreskrifter om ursprungs-beteckning tydligen endast medföra, att tillkännagivanden om varornas utländska ursprung komme att anslås praktiskt taget överallt, där försäljning förekomme, utan att åtgärden kunde anses förestavad av något reellt upplysningsbehov vare sig ur produktionens eller konsumtionens synpunkt.

Beträffande produkter, vilka endast i obetydlig omfattning omsättas i allmänna marknaden och icke kunna anses representera ekonomiska intressen av större betydelse, är Jordbruksutredningen ävenledes av den uppfattningen, att ursprungs-beteckning icke bör genomföras. Anförda uppfattning grundar sig på den synpunkten, att även om ifrågavarande åtgärd icke i mera nämnvärd grad skulle betunga affärslivet, komme dock genom densamma vissa nya skyldigheter och arbetsuppgifter att påläggas handeln, vilket icke synes böra ske, då det såsom i här tänkta fall gäller import och omsättning av endast mera underordnad ekonomisk betydelse.

De slag av inom landet producerade lantmannaprodukter, av vilka import förekommer i större omfattning, äro spannmål, särskilt vete, råg och havre, vidare kött, fläsk och naturligt ister samt ost, torrmjök och ägg. Ifråga om *vet* och *råg* gäller ju, att importen praktiskt taget i sin helhet verkställas av landets kvarnar i och för egen förmalning och alltså representerar råvara för industriell förädling. För befrämjande av den inhemska produktionens intressen har man i dessa fall sökt andra utvägar genom gällande inmalnings- och inblandningstvång samt därmed sammanhängande anordningar med avseende på importen av vete och råg samt mjöl därav. Ifråga om *havre*, som importeras för utsädes- eller foderändamål, har ursprungs-beteckning genom färgning tillämpats från ingången av februari 1930. Erfarenheterna härav kunna ur jordbrukets synpunkt anses goda, då dels skydd erhållits mot utbudande av till utsäde olämplig utländsk havre såsom svensk, dels färgningen till viss grad torde hämmat importen av havre för såväl utsädes- som foderändamål och därmed åstadkommit viss lättnad å den inhemska havremarknaden. Jordbruksutredningen fann därför gällande bestämmelser å förevarande område gagnande för landets havreodling och lämpliga att bibehållas. Beträffande havre, som av grynkvärnarna införes i och för deras tillverkning av havregryn eller -mjöl, föreligger däremot intet färgningstvång, och Jordbruksutredningen ville i detta fall ej heller ifrågasätta införande av färgning. (Överenskommelse har som bekant sedermera träffats om tvångsinmalning av grynhavre).

Till den grupp av lantmannaprodukter, för vilka ursprungs-beteckning vid import redan tillämpas, höra vidare *kött och fläsk, charkuterivaror och djurfett*

ävensom kött av till riket införda nötkreatur, får, get eller svin samt inom landet av utländskt kött beredda charkuterivaror och dylikt. Jämväl i dessa fall ansåg Jordbruksutredningen, att ursprungsbeteckning är ägnad att gagna produktionens intressen, liksom densamma även synes vara till nytta ur konsumtionens synpunkt. Bestämmelserna å området ifråga borde därför enligt Jordbruksutredningens uppfattning fortfarande äga bestånd. Vad här yttrats synes tillämpligt jämväl beträffande importerade ägg och smör, vilka varor likaledes redan äro underkastade föreskrifter rörande ursprungsbeteckning. Beträffande ägg synes dock en komplettering av gällande föreskrifter böra ske i så måtto, att vid försäljning av ägg i detaljhandeln en skylt med inskriften »här säljas utländska ägg» skall finnas uppsatt.

Vid de undersökningar, Jordbruksutredningen verkställt rörande lämpligheten och behovet av utvidgade bestämmelser om ursprungsbeteckning för lantmannaprodukter, har Utredningen kommit till den uppfattningen, att sådan utvidgning i vissa fall synes böra ske. Detta gäller för det första beträffande vissa mejeriprodukter, nämligen ost, steriliserad grädde, kondenserad mjölk och grädde samt torrmjök. Vad ost beträffar gäller visserligen, att importen kanske till större delen avser s. k. delikatessost av sådana slag, som icke tillverkas i Sverige och för vilka ursprungsbeteckning därför kan anses överflödig. Att Jordbruksutredningen likväl förordade ursprungsbetecknings införande för ost, berodde dels därpå, att en ej oväsentlig import förekommer även av sådana ostslag, som framställas inom landet, varigenom avsättningen av inhemsk ost försvåras, dels på att importerad ost i vissa fall saluföres under benämningar, som äro ägnade att vilseleda konsumenterna ifråga om varans verkliga ursprung. Jordbruksutredningen ansåg därför ur den inhemska såväl produktions som konsumtionens synpunkt ändamålsenligt, att ursprungsbeteckning ifråga om importerad ost genomföres. För att ursprungsbeteckningen skall kunna fylla sitt syfte är det härvid ej tillräckligt att märka importerad ost med exempelvis ordet »utländsk», utan märkningen ifråga bör utvisa ostens ursprungsland, så att förväxling mellan från olika länder importerad ost förhindras.

Importen av steriliserad grädde, vilken huvudsakligen äger rum från Finland, har under de senaste åren vunnit ganska betydande omfattning. Då landets behov av steriliserad grädde utan svårighet kan fyllas genom egen produktion av förstklassig kvalitet och ifrågavarande import innebär ett ej oväsentligt försvårande av den inhemska gräddens avsättning, ansåg Jordbruksutredningen, att ursprungsbeteckning av importvaran bör införas. Nämda åtgärd synes önskvärd även ur konsumtionens synpunkt, enär den utländska varan ofta torde tillföras marknaden i mindre färskt och därmed mindre hållbart tillstånd än den svenska. Vad här sagts om lämpligheten av ursprungsbeteckning för steriliserad grädde synes tillämpligt jämväl å kondenserad mjölk och grädde samt torrmjök. Visserligen har upplysts, att importen av nämnda varor mest sker för bageriändamål, men rådande konkurrensförhållanden mellan ifrågavarande importvaror och motsvarande inhemska produktion synas likväl motivera ursprungsbetecknings föreskrivande jämväl i dessa fall.

Till de slag av lantmannaprodukter, för vilka ursprungsbeteckning synes böra införas, hör vidare *slaktat fjäderfä och fjäderfäkött* (ej vilt), närmare bestämt kött av höns, gås, anka och kalkon. Importen av slaktat fjäderfä har under de senaste åren visat starkt stigande tendens, och då den utländska varan, särskilt vad höns beträffar, samtidigt delvis utbjudits till synnerligen låga priser, hava möjligheterna för inhemska producenter att finna avsättning för sina produkter till skäligt pris i betydande grad kringskurits. Visserligen torde gälla, att inhemskt fjäderfä, främst höns, hittills ej sällan saluförts utan tillräcklig hänsyn till marknadens krav ifråga om kvalitet och sortering m. m., men härutinnan har på senaste tiden en förändring inträtt i så måtto, att behovet av kvalitetens höjande alltmera vunnit beaktande bland producenterna och åtgärder redan i viss utsträckning vidtagits för en förbättring av hithörande förhållanden. Landets fjäderfäkötsel, som är tillräckligt omfattande för att tillgodose konsumtionens behov å förevarande område, kan därför numera, om man bortser från sådana lyxvaror som poularder och kapuner, anses vara i stånd att upptaga konkurrens med importerat fjäderfä även av högre kvaliteter. Ursprungsbeteckningen skulle enligt Jordbruksutredningens uppfattning betyda ett ej oväsentligt stöd för landets producenter vid berörda konkurrens. Från konsumtionens synpunkt sett föreligger ävenledes behov av ursprungsbeteckning, då importen särskilt av höns till väsentlig del utgöres av vara, som ifråga om färskhet och behandling torde vara underlägsen den inhemska, samt garanti saknas för att de importerade produkterna härstamma från friska och till människoföda dugliga djur.

En produkt, för vilken ursprungsbeteckning finnes föreskriven i ett flertal andra länder, är *honung*. Förhållandet torde främst förklaras av att skydd mot i marknaden förekommande förfalskningar av honung visat sig erforderligt. För vårt lands vidkommande kan ett sådant skydd i viss mån anses ligga däri, att Svenska biodlareföreningens medlemmar saluföra sin honung i emballage med åsatt särskilt varumärke. I marknaden förekommer emellertid även importerad honung, och det synes Jordbruksutredningen önskvärt, att sistnämnda slag av honung ursprungsbetecknas, då härigenom torde kunna vinnas dels förbättrad avsättning för den inhemska produktionen, dels ökad möjlighet för allmänheten att undvika mindervärdiga utländska produkter.

Från trädgårdsodlingens sida har påyrkats införande av ursprungsbeteckning i avseende å ett flertal slag av trädgårdsprodukter. Liknande yrkande har framställts beträffande potatis från såväl lantmanna- som trädgårdsodlarehåll. Jordbruksutredningen var också av den uppfattningen, att ursprungsbeteckningen har viktiga ändamål att fylla på ifrågavarande områden. Sålunda ansåg Jordbruksutredningen för det första, att ursprungsbeteckning bör tillämpas vid import av *potatis*. Behov av ursprungsbeteckning kan i detta fall anses föreligga framför allt beträffande färsk eller tidig potatis, varav mindervärdig utländsk vara tillföres den svenska marknaden i stora kvantiteter. Importen ifråga infaller visserligen företrädesvis på våren och försommaren, innan svensk tidigpotatis finnes i marknaden, men densamma inverkar dock i hög grad menligt på avsättningen av den inhemska varan genom den måttnad av

behovet, som importen till viss grad medför, och den låga uppskattning av färsk potatis, som hos allmänheten lätt stadgar sig på grund av importvaraus merendels dåliga kvalitet. Ovanligt torde ej heller vara, att mindervärdig utländsk potatis i handeln utbjudes som svensk. Att här ett gemensamt producent- och konsumentintresse påkallar föreskrifter om ursprungsbeteckning, synes alltså ligga i öppen dag. Behovet av ursprungsbeteckning gäller främst tidigpotatis, men även annan importerad potatis synes i den inhemska produktionens intresse böra ursprungsbetecknas. Härigenom vinnes dessutom, att anordningens genomförande och övervakande förenklas.

Bland importerade trädgårdsprodukter synas vidare vissa slag av frukt, nämligen *äpplen och plommon*, böra ursprungsbetecknas. Vad äpplen beträffar, grundar sig behovet av ursprungsbeteckning främst därpå, att ifråga om vissa tidiga för den svenska trädgårdsodlingen ekonomiskt viktiga äpplesorter, såsom gravenstein, astrakaner m. fl., konkurrensen med importerad frukt är mycket besvärande och att, på grund av den inhemska fruktens som regel högre kvalitet, ej sällan torde förekomma, att den utländska i minuthandeln saluföres såsom svensk. Ifråga om plommon, varav landets trädgårdsodling kan erbjuda kvaliteter, som äro fullt jämförliga med de utländska, synes det önskvärt, att den inhemska utvecklingskraftiga och för många trädgårdar ekonomiskt betydelsefulla odlingen beredes det stöd, som kan ligga i en ursprungsbeteckning av den importerade varan. För såväl äpplen som plommon gäller emellertid, att den svenska skörden endast under en begränsad del av året finnes i marknaden och att ursprungsbeteckning därför icke är lämplig eller behöfvlig under hela året. Att under de tider, då praktiskt taget endast utländsk frukt saluföres, tillämpa ursprungsbeteckning synes nämligen dels olämpligt, då nästan all frukt i så fall bleve ursprungsbetecknad, vilket av allmänheten lätt kunde uppfattas som reklam, dels utan nämnvärd betydelse från synpunkten av konsumenternas upplysande. Härvid bortses från vinterfrukt, varav den inhemska produktionen torde vara mindre betydande. Den del av året, varunder den svenska skörden av tidigare äpplesorter avsättes, sträcker sig normalt från förra delen av augusti till slutet av december, och inom nämnda period infaller även plommonskördens saluförande. Jordbruksutredningen ansåg därför, att bestämmelserna rörande ursprungsbeteckning i förevarande fall böra avse tiden 1 augusti—31 december. I den mån produktionen av vinterfrukt skulle vinna ökad betydenhet, kan en utsträckning av ursprungsbeteckningen även till övriga delar av året visa sig lämplig.

Jämväl beträffande vissa slag av importerade köksväxter och grönsaker synes ursprungsbeteckning böra införas. Detta gäller först och främst om *gurkor*, färska och saltade, samt *tomater*. Nämnda slag av produkter spela en mycket stor ekonomisk roll inom landets trädgårdsodling, och då den utländska konkurrensen är synnerligen hård samt de importerade produkterna ofta torde salubjudas som svenska, kan ursprungsbeteckningen här anses äga en viktig uppgift att fylla såsom stöd för den inhemska odlingen. Ur konsumtionens synpunkt är ursprungsbeteckning i dessa fall ävenledes av betydelse, enär den utländska varan på grund av långväga transport och genom att den måste

skördas i mindre moget tillstånd för att bättre tåla vid transporter och lagring ej sällan är den svenska varan underlägsen i kvalitetshänseende.

Köksväxter, som synas böra ursprungsbetecknas vid import, äro vidare *meloner, sparris, rabarber, spenat, sallad, blomkål, persilja, dill och rädisor*. Nämnda produkter intaga visserligen ej samma centrala plats inom den svenska trädgårdsodlingen som gurkor och tomater, men deras odling representerar dock i mycket talrika fall en viktig inkomstkälla för trädgårdarna, vilken skulle kunna bli ännu mera givande, om icke avsättningen försvårades genom den efter kriget i allmänhet starkt ökade importen å området. Jordbruksutredningen ansåg därför, att i den mån ifrågavarande produktion kan stödjas genom ursprungsbeteckning bör sådant stöd lämnas. Då utländska produkter av förevarande slag dessutom ofta torde utbjudas som svenska, delvis beroende på att desamma på grund av långväga transporter eller andra orsaker icke äro av lika god kvalitet som de inhemska, ligger häri ännu ett skäl, varför ursprungsbeteckning synes böra införas.

Beträffande ovan berörda slag av köksväxter och grönsaker gäller liksom ifråga om äpplen och plommon, att deras marknadsförande från de inhemska producenternas sida är begränsat till viss säsong varje år, vilket i avseende å längd och årstidsförläggning växlar för olika slag eller grupper av produkter. På grund härav kunde det tänkas lämpligt att även här inskränka ursprungsbeteckningens tillämpning till de delar av året, då de svenska produkterna finnas i marknaden. Jordbruksutredningen ville emellertid ifråga om nu behandlade varor icke ifrågasätta en dylik anordning, enär även importen i viss utsträckning är säsongartad och ett utsättande av särskilda terminer beträffande skyldigheten att ursprungsbeteckna de olika slagen av produkter skulle göra bestämmelserna å området alltför invecklade.

Bland trädgårdsprodukter, som vid import synas böra åsättas ursprungsbeteckning, anförde Jordbruksutredningen slutligen *rosenbuskar*. Vårt land äger på detta område en egen framåtgående och för dess klimatiska förhållanden väl lämpad produktion, vilken emellertid på grund av hård utländsk konkurrens ännu icke kunnat uppnå önskvärd omfattning och därför synes böra beredas stöd genom ursprungsbeteckning av importerade rosenbuskar. För införande av sådan synes emellertid främst tala, att utländska rosenbuskar stundom torde passa mindre väl för vårt lands klimat, varför det bör vara av betydelse för köparna att få vetskap om ursprunget.

Med utgångspunkt från ovan anförda synpunkter framlade Jordbruksutredningen följande förslag beträffande sättet för ursprungsbeteckningens anordning.

Ägg. Till komplettering av nuvarande märkningsbestämmelser bör stadgas, att vid minutförsäljning av ägg skylt skall vara uppsatt med inskrift »här säljas utländska ägg».

Ost. Stämpling bör vid importen vara utförd med svenskt ord, som anger ostens ursprungsland, t. ex. »finsk ost», »dansk ost» o. s. v. Där ostens konsistens ej medgiver dylik stämpling, anbringas motsvarande stämpel på emballaget. De påstämplade orden böra vara tydliga samt av viss bestämd storlek

och färg. Stämpling av ost bör ske å ostens över- och undersida samt verkställas på så många ställen, att avståndet mellan varje stämpel ej blir större. än att vid ostens styckning varje stycke av ordinär storlek blir märkt. Vid försäljning i minuthandeln bör det omslagspapper eller dylikt, vari osten inlägges, vara stämplat med tydliga ord av lämplig storlek, som angiva ostens ursprung, t. ex. »dansk ost» o. s. v.

Steriliserad grädde. Allt emballage bör vid varans införsel vara märkt med ordet »utländsk vara» i stora tydliga bokstäver på framträdande plats, och vid minutförsäljning bör skylt vara uppsatt med orden »här försäljes utländsk grädde» i stora, tydliga bokstäver.

Kondenserad mjölk och grädde samt torrmjölk. Allt emballage bör vid varans införsel vara märkt med ordet »import» i stora, tydliga bokstäver på framträdande plats, och vid minutförsäljning bör skylt med orden »här säljes utländsk kondenserad mjölk» o. s. v. vara uppsatt.

Slaktat fjäderfä av höns, anka och kalkon. Märkning bör ske enligt samma metod, som användes för annat importerat kött, d. v. s. genom stämpling av köttet med ordet »utländsk». Härvid förutsättes, att då importen avser oplockat fjäderfä, fjädern avlägsnas å de ställen, där stämpeln skall anbringas.

Honung. Då import sker, bör emballaget, såväl inre som yttre, vara märkt med orden »utländsk vara» i bokstäver av lämplig färg och storlek. Om utländsk honung utminuteras i särskilt för minuthandeln avsett emballage, bör detta vara märkt på liknande sätt. Sker utminuteringen i lös vikt, bör invid eller över det kärl, varifrån försäljning eller utbud till försäljning (skyltning) äger rum, anslag eller skylt med orden »utländsk honung» finnas uppsatt.

Potatis. Vid import av potatis bör emballaget vara märkt med orden »utländsk potatis» i bokstäver av lämplig storlek och färg, och vid utminutering av importerad potatis bör i ögonen fallande skylt eller anslag med samma ord vara uppsatt invid eller över det kärl (låda, korg etc.), varifrån utförsäljning eller skyltning sker. Vidare böra anförda ord vara åsatta jämväl nysberörda kärl.

Äpplen och plommon. Ursprungsbeteckningen bör ordnas på samma sätt som ifråga om potatis men bör tillämpas endast under tiden augusti—december varje år.

Gurkor, tomat, meloner, sparris, rabarber, spenat, sallad, blomkål, persilja, dill och rädisor. Ursprungsbeteckningen bör anordnas på samma sätt som ifråga om potatis.

Rosenbuskar. Importerade rosenbuskar böra vara ursprungsbetecknade på så sätt, att vid stammen medelst plomberad metalltråd finnes fäst en träbricka eller dylikt, varå orden »utländsk vara» äro varaktigt instämplade.

Jordbruksutredningens här refererade utredning och förslag, som infordrats av Kungl. Maj:t efter framställning från riksdagen, överlämnades till Kungl. Maj:t i november 1931 men synes ännu icke ha lett till något resultat. Frågan om ursprungsbeteckning för importerade lantmanna- och trädgårdsprodukter är emellertid alltjämt i högsta grad aktuell, och vi ha därför ansett oss böra bringa frågan inför riksdagen. Under rådande förhållanden synes det oss nämligen

icke försvarligt att lämna en åtgärd oförsökt, som verkställd utredning visat ägnad att gagna jordbruket och trädgårdsodlingen.

Med hänvisning till det anförda få vi alltså hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utfärdande av föreskrifter om ursprungsbeteckning för importerade lantmanna- och trädgårdsprodukter i enlighet med Jordbruksutredningens förslag.

Stockholm den 12 januari 1933.

Erik von Heland.

Ernst Svenson.

Anton Pettersson.

Per Andersson.

J. A. Larsson.

Alexander Nilsson.

L. Tjällgren.

*Joh. Johansson,
Friggeråker.*

And. Henriksson.

K. G. Westman.